ECORYS Answering tomorrow's challenges today

MantelzorgNL Helpt jou helpen

Gemeente Coevorden

De maatschappelijke waarde van mantelzorg

Onderzoeksbureau Ecorys heeft in opdracht van MantelzorgNL in kaart gebracht wat de maatschappelijke waarde van mantelzorg is. De bevindingen van deze landelijke studie zijn gepubliceerd in deze rapportage. Deze factsheet omvat een vertaling van de landelijke studie naar de gemeente Coevorden.

Mantelzorg is alle hulp aan een hulpbehoevende door iemand uit diens directe sociale omgeving. Ook minder intensieve hulp, de hulp aan huisgenoten en de hulp aan instellingsbewoners zijn meegenomen. Mantelzorg is hulp die verder gaat dan de zogenoemde gebruikelijke hulp.

In de gemeente Coevorden zijn op basis van een schatting van MantelzorgNL per jaar circa **11 duizend mantelzorgers actief.**

In totaal besteden zij circa **3,3 miljoen uren per jaar** aan mantelzorgtaken.

De **waarde van de tijdsinzet** van mantelzorgers wordt **geraamd tussen de 31 en 50 miljoen euro per jaar.**

Zij maken **per jaar circa 3,8 miljoen euro aan kosten** om mantelzorg te kunnen bieden. Denk hierbij aan reiskosten, en uitgaven aan extra boodschappen, medicatie en/of zorgattributen.

Wat zouden de kosten voor de maatschappij zijn indien de zorg aan de zorgbehoevende op een andere wijze, **door professionals**, zou worden verleend? Het vervangen van de mantelzorgers in de gemeente Coevorden door publieke en private zorg **kost tussen de 69 en 94 miljoen euro per jaar**.

Gemeente Coevorden

De maatschappelijke waarde van mantelzorg

Gemeenten hebben de taak om mantelzorgers te ondersteunen

Gemeenten hebben vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 de taak mantelzorgers te waarderen en ondersteunen. Het gaat om draagkracht verlichtende en draagkrachtversterkende ondersteuning, die samen de acht vraaggebieden vormen.

Bron: MantelzorgNL

Een gevarieerd pakket aan mantelzorgondersteuning is nodig....

De draaglast en draagkracht van mantelzorgers wordt bepaald door een scala van factoren, zowel feitelijke, als morele, sociale en emotionele. Maar een evenwicht tussen draaglast en draagkracht biedt de beste voorwaarden voor de mantelzorger om hulp te bieden. Een gevarieerd pakket aan ondersteuning gebaseerd op de acht vraaggebieden is daarom nodig dat aansluit bij de grote diversiteit aan situaties en vragen van mantelzorgers en zorgbehoevenden. De steun bij en randvoorwaarden voor mantelzorg dienen zodanig te zijn dat mensen mantelzorg voor kortere of langere duur in hun leven kunnen inpassen zonder overbelast te raken.

...om het aantal overbelaste mantelzorgers naar beneden te brengen

Bijna 1 op de 10 mantelzorgers is overbelast. Ook in uw gemeente zijn overbelaste mantelzorgers. Overbelasting verhoogt de kans op uitval van de mantelzorger. Met de vergrijzing van de bevolking en de tekorten aan zorgpersoneel is de druk op de mantelzorger almaar aan het toenemen. In eerste plaats voor mantelzorgers zelf. Maar ook voor zorgvragers, omdat zij anders bijvoorbeeld tegen hun wens en die van de mantelzorger opgenomen moeten worden of omdat in een situatie van overbelaste mantelzorg de zorg kan ontsporen.

9,1% van de mantelzorgers in Nederland geeft aan **overbelast** te zijn.

Dit zijn circa **1000** mantelzorgers in de gemeente Coevorden.

Voor ondersteuning is in uw gemeente circa € 0,4 miljoen beschikbaar

Jaarlijks ontvangen gemeenten budget voor het uitvoeren van hun wettelijke taken in het sociaal domein[1]. De budgetten voor mantelzorgondersteuning en -waardering maken onderdeel uit van dit budget. Gemeenten bepalen zelf de verdeling van deze budgetten. Oorspronkelijk stelde de rijksoverheid circa € 140 miljoen beschikbaar, gelijk aan circa 6,5% van het basisbudget Wmo. Op basis van de huidige Wmo budgetten gaat dit om circa € 0,4 miljoen in de gemeente Coevorden. Deze berekening is gemaakt door MantelzorgNL.

Wilt u meer onderzoek naar mantelzorgers en/of mantelzorgbeleid in uw gemeente, neem contact op met Ecorys. Verlangt u advies bij het opstellen van uw mantelzorgbeleid, neem contact op met MantelzorgNL.

Gemeente Coevorden

De maatschappelijke waarde van mantelzorg

Toelichting

Opmerkingen bij de studie naar de maatschappelijke waarde van mantelzorg (Ecorys, 2021)

Deze factsheet is grotendeels gebaseerd op het rapport *De maatschappelijke waarde van Mantelzorg* (Ecorys, 2021). Vanwege kennisleemtes zijn er in deze studie op enkele punten aannames gedaan. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn:

- De wijze waarop een mantelzorger zijn/haar tijd zou besteden bij het wegvallen van mantelzorg. De wijze van besteding heeft effect op de alternatieve waarde van deze tijdsinzet, omdat bijvoorbeeld (betaald) werk anders wordt gewaardeerd dan ontspanning.
- Het aantal uren dat mantelzorgers besteden aan verschillende mantelzorgactiviteiten. Dit is van belang om de vervangingswaarde, de kosten die gemaakt zouden moeten worden om dezelfde zorg door anderen, niet-mantelzorgers, te verlenen. Het vervangen van de activiteit 'huishoudelijke hulp' wordt (mogelijk) door een andere zorgverlener gedaan dan het vervangen dan de activiteit 'klaarzetten en toedienen van medicijnen en verdere verpleegkundige taken'.

De uitkomsten zijn gevoelig voor aannames. Alle aannames zijn zo goed mogelijk onderbouwd en gevalideerd met experts uit de wetenschap en praktijk. Op dit moment worden er door Ecorys activiteiten ontplooid om de kennis op deze punten te vergroten.

Vertaling van landelijke cijfers naar uw gemeente

De waarderingen op pagina 1 van deze gemeentelijke factsheet zijn gebaseerd op landelijke cijfers uit de studie *De maatschappelijke waarde van mantelzorg* (Ecorys, 2021). De landelijke cijfers zijn teruggerekend naar het gemeentelijke niveau door gebruik te maken van de *Indicatie aantallen mantelzorgers per gemeente* (MantelzorgNL, 2020). Deze indicatie is opgesteld door het aantal inwoners per gemeente te combineren met cijfers over het aantal inwoners dat aangeeft mantelzorg te verlenen en of dit langdurig en/of intensief het geval is. Deze landelijke cijfers zijn ontleend aan de studie *Blijvende bron van zorg* (SCP, 2020). Het aantal mantelzorgers per gemeente betreft een indicatieve berekening op basis van de bevolkingscijfers van het CBS. Het daadwerkelijke aantal mantelzorgers in een gemeente kan afwijken.

Tijdsinzet en de waarde hiervan

De tijdsinzet en de waarde van deze tijdsinzet is als volgt berekend. Onze aanpak vertrekt vanuit het perspectief van de mantelzorger, die kosten maakt en tijd 'opoffert' voor het verlenen van de zorg. Met opofferen bedoelen we het volgende: indien de zorg niet nodig zou zijn geweest, zou de mantelzorger iets anders hebben gedaan met deze tijd. Die activiteit (bijvoorbeeld werken, onderwijs, ontspanning) zou dan ook een waarde hebben gehad voor de mantelzorger, de alternatieve waarde. Deze waarde (per uur) wordt vermenigvuldigd met het aantal uren dat op jaarbasis in Nederland aan mantelzorg wordt besteed.

Kosten

Het verlenen van mantelzorg kost niet alleen tijd, maar vaak ook geld. Mantelzorgers kunnen te maken krijgen met extra uitgaven, zoals telefoon- en reiskosten. Gemiddeld bedragen deze out-of-pocket kosten € 455 per jaar per mantelzorger, waarbij eventuele extra zorgkosten buiten beschouwing zijn gelaten.

Gemeente Coevorden

De maatschappelijke waarde van mantelzorg

Toelichting

Vervangingswaarde

Deze vraag is onderzocht aan de hand van de vervangingswaarde van de mantelzorg: wat zouden de kosten voor de maatschappij zijn indien de zorg aan de zorgbehoevende op een andere wijze, bijvoorbeeld door professionals, zou worden verleend? Om de waarde van mantelzorg in Nederland te bepalen zijn we uitgegaan van de meest recente kennis over het aantal mantelzorgers en hun inzet, zoals ontleend aan de grootschalige enquête met betrekking tot zorgverlening uitgevoerd door CBS en SCP.

Mantelzorgondersteuning

De teksten op pagina 2 van deze factsheet zijn afkomstig van MantelzorgNL.

- Onder de term 'sociaal domein' verstaan we alle inspanningen die de gemeente verricht rond werk, participatie en zelfredzaamheid, zorg en jeugd, op basis van de Wmo 2015, de Participatiewet, Jeugdwet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Het ondersteunen van mantelzorgers is daar één van de onderdelen van.
- Het aandeel van 9,1% overbelaste mantelzorgers komt uit het onderzoek *Blijvende bron van zorg* van het SCP (2020). Het aantal overbelaste mantelzorgers per gemeente is berekend door dit percentage te vermenigvuldigen met het indicatieve aantal mantelzorgers per gemeente.
- De berekening van het 'beschikbare budget voor mantelzorgondersteuning en waardering' is ontleend aan *Indicatie budgetten mantelzorgondersteuning en –waardering 2021 per gemeente* (MantelzorgNL, 2021). Oorspronkelijk stelde de rijksoverheid € 142,9 miljoen beschikbaar voor mantelzorgondersteuning en –waardering. Het basisbudget Wmo is € 2,2 miljard , dit is vrijwel gelijk aan het basisbudget Wmo in 2019 en 2020. Dit bedrag is exclusief geoormerkte budgetten en inclusief de loon en prijsbijstelling. € 142,9 miljoen is ongeveer 6,5% van het basisbudget Wmo. MantelzorgNL neemt daarom 6,5% als richtlijn voor het huidige mantelzorgbudget.
- Deze berekening van MantelzorgNL is gemaakt voor de 380 gemeenten die anno 2018 in Nederland bestonden. Sindsdien is dit aantal teruggelopen naar 355 door gemeentelijke herindelingen. Ten behoeve van deze factsheet zijn de indicaties van de budgetten van niet meer bestaande gemeenten opgeteld bij de gemeente waarmee ze zijn samen gegaan. Zo zijn de gemeentelijke bedragen die behoren bij de gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout bij elkaar opgeteld en weergegeven onder de gemeente Noordwijk. Hierbij is de toelichting van de VNG als uitgangspunt genomen. De voormalig gemeente Winsum is voor 50% toegerekend aan de nieuwe gemeente Het Hogeland en voor 50% aan de nieuwe gemeente Westerkwartier.
- Meer informatie over de acht vraaggebieden voor ondersteuning is te vinden in het rapport *Samen sterk voor mantelzorg* uit oktober 2020.